

ARCHEOLOGIENOTA
RESTAURATIE STADHUIS
(PROJECTCODE 2017A219)
PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

Motivatie

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek is het mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aanwezigheid en waarde van het archeologisch erfgoed in het projectgebied.

Het archeologisch en cultuurhistorisch potentieel van het projectgebied is hoog. Het plangebied staat sinds de middeleeuwen bekend als marktplein en forum, teruggaand op een opstal of gemene gronden aan de zuidrand van de middeleeuwse bewoningskern. Het gebied bevindt zich binnen de zogenaamde ruiendriehoek, waar bewoning sinds de 10de eeuw archeologisch vastgesteld is. Net ten zuiden van het projectgebied situeert zich de Suikerrui, dewelke teruggaat tot een van de oudste vlieten rond de middeleeuwse handelsnederzetting. Het projectgebied kent een ononderbroken bebouwing sinds het midden van de 16de eeuw: vanaf 1561 bouwt men er het majestueuze stadhuis in renaissancestijl, als opvolger van het meer zuidelijk gelegen schepenhuis, dat afgebroken werd kort na de bouw van het nieuwe stadhuis. Onder de kelders bevinden zich naar alle waarschijnlijkheid een aantal structuren zoals water- en beerputten die verder onderzoek verantwoorden.

Aan de drie zijden van de Grote Markt is de bebouwing ouder, middeleeuws in oorsprong, en vormt zij al eeuwenlang het decor van jaarmarkten en andere publieke activiteiten en evenementen. Over bebouwing of ander landgebruik dan marktplein van vóór de bouw van het stadhuis weten we op dit moment weinig.

De kans is groot dat er bij de geplande bodemingrepen archeologische sporen of vondsten aan het licht komen. Deze kunnen verband houden met de bouw of gebruiksfasen van het stadhuis, of dateren van vóór de bouw van het stadhuis. De geplande bodemingrepen laten bovendien toe om de bouw(geschiedenis) van het stadhuis beter te begrijpen.

Advies

Naar aanleiding van bovenstaande verwachting wordt voorgesteld om **archeologisch vervolgonderzoek** uit te voeren. De modaliteiten voor dit onderzoek worden hierna beschreven in een programma van maatregelen.

Kelderverdieping stadhuis:

Het opbreken en verwijderen van de bestaande of onderliggende keldervloeren en het uitgraven tot op de voorziene bouwdiepte dient archeologisch begeleid te worden, waarbij eventuele sporen en vondsten geregistreerd en ingezameld worden door een archeoloog (of archeologen) met ruime ervaring in de stadsarcheologie:

- De uitgraving tot op bouwdiepte dient te gebeuren door een graafmachine met platte, niet-getande bak, of manueel;
- De uitvoerder van de opbreek- en uitgravingswerken volgt de richtlijnen van de archeoloog op, voor zover de archeoloog dit nuttig vindt bij de uitvoering van zijn/haar onderzoek;
- Er worden voldoende tijd en ruimte geboden voor de archeoloog om onderzoek in de vorm van een archeologische opgraving uit te voeren conform de Code van Goede Praktijk;
- Indien er archeologische sporen of vondsten aangetroffen of vermoed worden, dan wordt de archeoloog hiervan onmiddellijk op de hoogte gesteld indien hij/zij op dat moment niet aanwezig is;
- De uitvoeringstermijnen van het onderzoek of van de deelonderzoeken (per keldervertrek) houden rekening met een redelijke termijn voor archeologisch onderzoek: de archeoloog geeft telkens een inschatting van de benodigde onderzoekstijd, op redelijke basis (d.w.z. voldoende tijd om volgens de Code van Goede Praktijk het onderzoek uit te voeren);
- Het archeologisch onderzoek kan zich bijkomend richten op specifieke vraagstellingen die vooraf of in de loop van de werken gesteld worden door de archeoloog, bijvoorbeeld:
 - o Onderzoek van water- of beerputten en inzamelen van de inhoud ervan;
 - o Onderzoek van de bouw- en funderingstechnieken van de stadhuis-kelders.
- Zones waar archeologische sporen of vondsten worden aangetroffen of geregistreerd mogen niet betreden worden zonder uitdrukkelijke toestemming van de archeoloog;
- De bouwheer en de aannemer(s) brengen het bodemarchief niet onnodig in gevaar (d.w.z. geen handelingen met impact op het bodemarchief uitvoeren die geen verband houden met de uitvoering van de goedgekeurde stedenbouwkundige vergunning en het bestek);
- De bouwheer en de aannemer voorzien ruimte en infrastructuur voor het tijdelijk bewaren van werkmateriaal en –kleding van het archeologisch team, archeologische vondsten en bodemstalen, sanitair en beschutting tegen weersomstandigheden en dit zolang het onderzoek dit genoodzaakt;
- De bouwheer geeft als eigenaar van eventuele archeologische vondsten voldoende maar redelijke tijd aan de archeoloog om deze te (laten) onderzoeken tijdens en na het terreinonderzoek;
- De bouwheer en/of aannemer verwittigt/verwittigen ruim op voorhand de archeoloog van de aanvang van de werken.

Plaatsing van putten of installaties ten zuiden van het stadhuis (in de straatkelders van het voormalige Paardenstraatje):

Het opbreken en verwijderen van de wegverharding en het uitgraven van de gedempte straatkelder(s) tot op de voorziene bouwdiepte dient archeologisch begeleid te worden, waarbij eventuele sporen en vondsten geregistreerd en ingezameld worden door een archeoloog met voldoende ervaring in de stadsarcheologie:

- idem voorwaarden als bij voorgaande paragraaf;
- aanvullend: archeologische registratie van de straatkeldermuren en –vloeren moet mogelijk zijn wanneer deze zichtbaar worden door de uitgraving.

Aanleg van nutsleidingen in een ondiepe sleuf ten westen van het stadhuis:

De ondiepe uitgravingen vormen naar alle waarschijnlijkheid geen bedreiging voor het bodemarchief aangezien deze in bestaande rioleringsleuven plaatsvinden. Een archeologische controle door een ervaren archeoloog (of door ervaren archeologen) tijdens het uitgraven van de graafwerken laat toe om eventuele sporen of vondsten op te merken en te registreren volgens de Code van Goede Praktijk. De bouwheer en/of aannemer verwittigt/verwittigen ruim op voorhand de archeoloog van de aanvang van de werken.

Kostenraming

In de onderstaande tabel worden de kosten geraamd voor het voorgestelde vervolgonderzoek. De prijzen worden genoteerd per dag of per vermoedelijke hoeveelheid. Voor het eigenlijke terreinwerk splitst de raming zich op per aard en locatie van bodemingreep. De kosten dalen uiteraard wanneer er minder dagen opgegraven dient te worden.

Omschrijving	Eenheidsprijs (excl. BTW)	Aantal	Totaal
Algemene voorbereiding onderzoek	350 € archeoloog/dag	4	1.400 €
Kelderverdieping stadhuis: archeologische begeleiding	350 € archeoloog/dag 200 € technicus/dag	50 50	17.500 € 10.000 €
Installatie put in straatkelder: archeologische begeleiding	350 € archeoloog/dag 200 € technicus/dag	5 5	1.750 € 1.000 €
Aanleg leidingen: archeologische begeleiding	350 € archeoloog/dag 200 € technicus/dag	5 5	1.750 € 1.000 €
Aardkunde	350 € aardkundige/dag	1	350 €
Verwerking opgraving en rapportage	350 € archeoloog/dag 200 € technicus/dag	10 5	3.500 € 1.000 €
Conservatie	Metaal: 10 €/eenheid Aardewerk: 20 €/eenheid Glas: 10 €/eenheid Overige: 20 €/eenheid	10VH 2VH 2VH 2VH	100 € 40 € 20 € 40 €
Natuurwetenschappelijk onderzoek	500 €/14C-datering 500 €/micromorfologie 50 €/waardering pollen 400 €/analyse pollen 100 €/analyse mortel	2VH 2VH 1VH 1VH 1VH	1.000 € 2.000 € 50€ 400 € 100 €
Totaal			43.000 €